

Nr 21.

Ankom till riksdagens kansli den 6 april 1943 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor, m. m., dels ock väckta motioner om viss ändring av samma förordning.

Genom en den 26 februari 1943 dagtecknad proposition, nr 66, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) Förordning

angående ändring i vissa delar av förordningen den 15 juni 1934 (nr 264) om erkända arbetslöshetskassor.

Härigenom förordnas, att 7, 11 och 18 §§, 21 § 1, 2, 3 och 5 mom. samt 26 och 28 §§ förordningen den 15 juni 1934 om erkända arbetslöshetskassor¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

7 §.

Från rätt att vinna inträde i erkänd arbetslöshetskassa eller att där kvarstå såsom medlem skall uteslutas

1) den som — — — angiven ålder;

5) utländsk medborgare, såvida han icke tillhör stat, med vilken sådan överenskommelse träffats, som avses i 13 §, eller beträffande vilken Konungen särskilt förordnat, att medborgare i den staten må kunna erhålla medlemskap.

Utan hinder — — — såsom medlemmar.

11 §.

Medlem av erkänd arbetslöshetskassa, som icke senast vid utgången av åttonde veckan eller, för kassa med månadsavgifter, andra månaden efter den tid, å vilken stadgad avgift eller uttaxerat belopp belöper, till kassan

¹ Senaste lydelse av 7, 11 och 18 §§ samt 21 § 1 och 3 mom. se SFS 1941: 494, av 21 § 2 och 5 mom. se SFS 1937: 227 samt av 26 § se SFS 1938: 90.

antingen erlagt avgift eller belopp som nu sagts eller anmält förhållande, varå befrielse från betalningsskyldigheten kan grundas, skall anses hava utträtt ur kassan vid sagda tidpunkt; dock att kassans styrelse äger med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet pröva, huruvida den, som underlåtit att inom angiven tid anmäla omständighet, varå avgiftsbefrielse kan grundas, ändock må bibehållas vid sitt medlemskap.

Tillsynsmyndigheten äger, därest särskilda omständigheter därtill föranleda, beträffande viss kassa eller viss grupp av kassas medlemmar medgiva, att den tidpunkt, då sådan påföljd som i första stycket sägs skall inträda, bestämmes senast till utgången av tjugusjätte veckan eller, för kassa med månadsavgifter, sjätte månaden.

Tillsynsmyndigheten må — — — av tillsynsmyndigheten.

18 §.

Daghjälpen må icke utgivas till medlem för söndag. Ej heller må daghjälp utgivas för annan helgdag, med mindre medlemmen var arbetslös nästföregående eller efterföljande vardag, eller för dag, då han med helt eller delvis bibehållen avlöning åtnjuter ledighet från arbete, som utförts för annans räkning annorstädes än i medlemmens hem.

21 §.

1 mom. Erkänd arbetslöshetskassa må till medlem utgiva understöd endast därest han till kassan erlagt minst femtiotvå veckoavgifter eller tolv månadsavgifter eller ock till kassan erlagt minst tolv veckoavgifter eller tre månadsavgifter och därefter fullgjort värnpliktstjänstgöring under så lång tid, att densamma jämte den tid, för vilken avgifter erlagts till kassan, motsvarar minst femtiotvå veckor eller tolv månader. Såsom ytterligare villkor för utgivande av understöd skall gälla, att medlemmen för tid under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna tolv månaderna erlagt minst tjugu veckoavgifter eller fem månadsavgifter.

Därest tillsynsmyndigheten med stöd av 22 § sista stycket föreskrivit inskränkning i understödsrätten, äger tillsynsmyndigheten medgiva, att antalet avgifter, som skola vara erlagda under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna tolv månaderna, må bestämmas till lägre tal än tjugu för kassa med veckoavgifter eller fem för kassa med månadsavgifter, dock ej lägre än sexton för kassa med veckoavgifter eller fyra för kassa med månadsavgifter.

Villkoret att — — — om daghjälp.

I den — — — sex månader.

Med avseende — — — avstängningstidens slut.

Där medlem övergår från klass med lägre daghjälp till klass med högre daghjälp eller från klass med begränsade försäkringsförmåner till klass med större sådana förmåner, må daghjälp enligt bestämmelserna i den klass, till

vilken medlemmen övergår, ej utgivas till honom, förrän han efter övergången erlagt minst sexton veckoavgifter eller fyra månadsavgifter. Övergår medlem däremot till klass med lägre daghjälp eller mera begränsade försäkringsförmåner, skola bestämmelserna i denna klass omedelbart tillämpas å honom.

2 mom. Har någon — — — till godo.

Erkänd arbetslöshetskassa — — — av Konungen.

Tillsynsmyndigheten må — — — nämnda sammanslutning.

Tillsynsmyndigheten må jämväl medgiva, att medlem, som omedelbart före inträdet i erkänd arbetslöshetskassa tillhört annan sammanslutning än i första, andra eller tredje stycket av detta moment sägs, vid tillämpningen av det i 1 mom. första stycket första punkten angivna villkoret må tillgodoräknas avgifter, som han före kassans bildande erlagt till nämnda sammanslutning.

3 mom. Har överenskommelse träffats eller medgivande lämnats enligt vad i 2 mom. första, andra eller tredje stycket sägs, skall vid tillämpning av denna förordning med understöd, som utgives av kassan, likställas understöd, vilket utgivits av kassa eller sammanslutning, som överenskommelsen eller medgivandet avser.

5 mom. Medlem må vid tillämpning av denna paragraf allenast tillgodoräknas avgift, som erlagts antingen för tid, då han för annans räkning mot avlöning använts till arbete, som utförts annorstädes än i medlemmens hem, eller för tid, då han med helt eller delvis bibehållen avlöning åtnjutit ledighet av annan anledning än sjukdom, värnpliktstjänstgöring eller barnsbörd.

26 §.

Erkänd arbetslöshetskassa skall upptaga fasta medlemsavgifter dels för tid, då medlem för annans räkning mot avlöning användes till arbete, som utföres annorstädes än i medlemmens hem, dels ock för tid, då han med helt eller delvis bibehållen avlöning åtnjuter ledighet av annan anledning än sjukdom, värnpliktstjänstgöring eller barnsbörd.

Om de — — — om understödsföreningar.

Föreskrives i — — — anses skäligt.

28 §.

Av erkänd — — — för honom.

Styrelseledamot, som utsetts av tillsynsmyndigheten, äger för uppdragets fullgörande uppbära arvode från statsverket med belopp, som bestämmes av tillsynsmyndigheten.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1943.

---

2) Förordning

angående ändrad lydelse av 5 och 7 §§ förordningen den 15 juni 1934
(nr 265) om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor.

Härigenom förordnas, att 5 och 7 §§ förordningen den 15 juni 1934 om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

5 §.

Förvaltningsbidrag utgår för kalenderår dels med ett i förhållande till antalet årsmedlemmar i kassan under året beräknat belopp (medlemsbidrag), dels ock med belopp motsvarande vad under året utgivits i arvode till styrelseledamot, som utsetts av tillsynsmyndigheten.

Medlemsbidrag utgår till kassa, som enligt stadgarna upptager veckoavgifter, med fyra kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som icke överstiger 3,000, med tre kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som överstiger 3,000 men icke 25,000, och med två kronor per årsmedlem för det antal årsmedlemmar, som överstiger 25,000. Till kassa, som upptager avgifter för månad eller längre tidsperiod, utgår medlemsbidrag med två tredjedelar av nu angivna belopp; på framställning av kassa äger dock Konungen medgiva, att medlemsbidraget må höjas intill belopp, beräknat enligt bestämmelserna i första punkten.

7 §.

Statsbidrag utbetalas årsvis i efterskott efter ansökan. Kassa må dock efter varje kvartals slut erhålla utbetalning intill tre fjärdedelar av det bidrag, som skäligen kan antagas belöpa å kvartalet. När särskilda skäl därtill äro må efter tillsynsmyndighetens beprövande efter varje kvartals slut till kassa utbetalas intill hela beloppet av det statsbidrag, som belöper å kassans utgifter för barntillägg och hustrutillägg under kvartalet, samt intill nio tiondelar av medlemsbidrag och daghjälpbidrag, som skäligen kunna antagas belöpa å kvartalet.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1943.

Bestämmelserna i 5 § andra stycket andra punkten skola i fråga om statsbidrag, som belöper å tiden intill den 31 december 1947, icke äga tillämpning i fråga om erkänd arbetslöshetskassa, som registrerats såsom understödsförening eller erkänd arbetslöshetskassa före den 1 juli 1943.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehäft de före propositionens avlämnande inom riksdagen väckta *motionerna I: 132 av*

¹ Senaste lydelse av 5 § se SFS 1937: 228.

herr Velander och II:205 av herr Hagård. I motionerna, vilka äro lika-lydande, hemställas, att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i 28 § första stycket förordningen om erkända arbetslöshetskassor att orden »efter förslag av kassan» utgå.

Eftersom det i motionerna gjorda ändringsförslaget ej har direkt samband med någon i propositionen berörd fråga, komma propositionen och motionerna att i det följande behandlas för sig.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda förslagen, ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna andragit till stöd för sitt yrkande, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen och motionerna.

Propositionen.

Inledning.

De i propositionen framlagda ändringsförslagen hava tillkommit efter framställningar från *socialstyrelsen*.

I skrivelse den 9 juni 1942 har socialstyrelsen framhållit, att ändringar visat sig erforderliga i fråga om vissa av de författningsbestämmelser, som reglera de erkända arbetslöshetskassornas verksamhet. Förslag till sådana ändringar i förordningarna om erkända arbetslöshetskassor och om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor hava framlagts i skrivelsen.

Yttranden över socialstyrelsens skrivelse hava, efter remiss, avgivits av statskontoret, statens arbetsmarknadskommission, försäkringsinspektionen, socialvårdskommittén, svenska arbetsgivareföreningen, landsorganisationen i Sverige och de anställdas centralorganisation (Daco). Försäkringsinspektionen yttrar sig dock allenast rörande det under I A i det följande omförmälda spörsmålet.

Socialstyrelsen har vidare i anslutning till framlagt förslag till anslags-äskanden inom styrelsens förvaltningsområde för budgetåret 1943/44 ifrågasatt viss omläggning av gällande system för revision i fråga om de erkända arbetslöshetskassorna.

Yttrande över socialstyrelsens förslag i denna del har avgivits av statskontoret.

Slutligen har socialstyrelsen i skrivelse den 28 december 1942 föreslagit ändring av 7 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor i syfte att bereda utläningar ökade möjligheter att erhålla medlemskap i erkänd arbetslöshetskassa.

Över detta förslag hava yttranden avgivits av statskontoret, statens arbetsmarknadskommission, socialvårdskommittén, svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen i Sverige.

Beträffande innehållet i yttrandena får utskottet, i den mån detsamma ej beröres här nedan, hänvisa till propositionen.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i propositionen anfört:

»Erfarenheterna vid tillämpningen av gällande bestämmelser rörande den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen hava föranlett socialstyrelsen att — trots att endast relativt kort tid förflutit sedan nämnda bestämmelser undergingo förändringar i ett flertal hänseenden — framlägga förslag om vissa ytterligare jämkningar däri. Ehuru det bör eftersträvas att under nu rådande förhållanden i så ringa utsträckning som möjligt ändra försäkringens bestämmelser, särskilt med hänsyn därtill att ökade kostnader böra undvikas, finner jag mig dock med hänsyn till de skäl, som socialstyrelsen anfört till stöd för sina ändringsförslag, beredd att på en del punkter förorda jämkningar i gällande författningar.»

Föreslagna författningsändringar.

I. Vissa ändringar av det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret.

Gällande bestämmelser.

Enligt 21 § 1 mom. första stycket arbetslöshetskasseförordningen må erkänd arbetslöshetskassa utgiva understöd till medlem endast därest han till kassan överhuvud erlagt avgifter, motsvarande minst 52 veckoavgifter (det s. k. icke tidsbestämda avgiftsvillkoret), och under villkor tillika att avgifter, motsvarande minst 20 veckoavgifter, erlagts för tid under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna 12 månaderna (det s. k. tidsbestämda avgiftsvillkoret). Nämnda tolv månadersperiod kan i vissa fall förlängas enligt föreskrifter i fjärde stycket av samma moment; sålunda skall, bland annat, icke inräknas tid, då medlem fullgjort värnpliktstjänstgöring. Erlagda avgifter få tillgodoräknas medlem endast för tid, då han haft arbete.

Socialstyrelsens förslag.

Styrelsen har i två olika hänseenden föreslagit ändringar med avseende å det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret, därvid styrelsen emellertid inledningsvis framhållit, att ändringarna icke syftade till att öka den risk, som försäkringen vore avsedd att täcka. De avsåge närmast att möjliggöra en anpassning efter vissa förhållanden, som aktualiserats först under den senare tiden.

A. Rätt för medlem att tillgodoräkna värnpliktsvecka såsom avgiftsvecka i det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret.

Socialstyrelsens förslag.

Styrelsen har beträffande *det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret* framhållit, att värnpliktstid kunde förhindra en medlem i arbetslöshetskassa att uppbygga understödsrätt. Det kunde sålunda, i synnerhet under nuvarande förhållanden, inträffa, att åtskilliga år hunne förflyta, innan en medlem, som varit inkallad till värnpliktstjänstgöring, fullgjort inbetalningen av de i detta villkor stipulerade femtiotvå veckoavgifterna.

Styrelsen har vidare anfört bl. a.:

Det icke tidsbestämda villkoret har icke i någon högre grad karaktären av ett försäkringsobjektskriterium utan har huvudsakligen uppställts för att säkra kassornas ekonomi och samtidigt knyta medlemmarna fastare till kassan. Ur dessa synpunkter synes det knappast föreligga något hinder att företaga en ändring i lagstiftningen av innebörd, att värnpliktsvecka får tillgodoräknas såsom betalad vecka. Syftet att knyta medlemmarna fastare till kassan torde nämligen i tillräcklig grad kunna tillgodoses genom en bestämmelse, att ett visst mindre antal veckoavgifter skall ha erlagts före värnpliktstidens början. Likaså torde den av ändringen föranledda kostnadsökningen komma att stanna vid ett, per kassemedlem räknat, skäligen obetydligt belopp. En inom socialstyrelsen företagen undersökning har givit vid handen, att ökningen av understödsbeloppet icke kommer att överstiga en procent och sannolikt kommer att stanna vid mindre än en halv procent. De ekonomiska konsekvenserna av ändringen skulle i så fall inskränka sig till en ökning av i genomsnitt $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ öre per veckoavgift och en ökning av det statliga understödsbidraget av mindre än en procent. En kostnadsökning av denna storleksordning har ingen som helst praktisk betydelse för avgiftssättningen i de olika kassorna.

Socialstyrelsen har, under hänvisning till det sålunda anförda, föreslagit, att värnpliktsvecka skall få tillgodoräknas medlem såsom betalad vecka vid tillämpning av det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret, under förutsättning att minst 12 veckoavgifter eller — beträffande kassor med månadsbetalning — minst tre månadsavgifter erlagts till kassan före värnpliktstjänstgöringens början.

Socialstyrelsen har även berört spørsmålet, huruvida icke värnpliktsvecka skäligen borde få räknas medlem tillgodo såsom arbetad och avgiftsbetalad vecka jämväl vid tillämpningen av *det tidsbestämda avgiftsvillkoret*. Styrelsen har emellertid på anförda skäl ej funnit lämpligt föreslå någon författningsändring härutinnan.

Yttrandena.

Socialstyrelsens förslag såvitt angår det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret tillstyrkes i samtliga remissvar med undantag av svenska arbetsgivareföreningens. Jämväl tre reservanter inom statens arbetsmarknadskommission¹⁾ avstyrka förslaget.

*En reservant inom arbetsmarknadskommissionen*²⁾ förklarar sig tillstyrka förslaget endast i vad det avsåge beredskapstjänstgöring.

*En reservant inom socialvårdskommittén*³⁾, som frambåller att genomförandet av förslaget icke vore förenligt med strävandena att i görligaste mån trygga kassornas ekonomi, anser att detsamma i varje fall borde begränsas att avse andra till värnpliktstjänstgöring inkallade kassemedlemmar än sådana, som fullgöra sin första tjänstgöring.

Svenska arbetsgivareföreningen anför:

År 1941 genomfördes vissa förändringar i förordningen om erkända arbetslöshetskassor, varigenom nya hjälpformer tillskapades och nya grunder för

¹⁾ Herrar Andersson, Brodén och Carell.

²⁾ Herr Thomson.

³⁾ Herr Hagård.

daghjälsbidrag infördes, vilket allt medförde, att statsverket belastades med betydligt ökade kostnader för arbetslöshetsförsäkringen. Nu föreliggande förslag innebär vissa ytterligare ökningar i statsverkets kostnader för nämnda försäkring. Sedda i sammanhang med de av 1941 års lagstiftning betingade kostnadsökningarna, föreligger anledning till betänksamhet även mot dessa till synes ej alltför betydande utgiftsökningar. Det statsfinansiella läget nödvändiggör, att största möjliga sparsamhet iakttages, och att till följd därav för närvarande ej absolut nödvändiga reformer, vilka medföra ökade kostnader, ställas på framtiden.

Förslaget om rätt för medlem att i viss utsträckning tillgodoräkna värnpliktsvecka som avgiftsvecka innebär ett fortskridande på den av lagstiftaren vid den senaste lagändringen inslagna vägen att på försäkringsprincipens bekostnad utöka understödsmomentet i arbetslöshetsförsäkringen. Föreningen finner varje sådant steg betänkligt. De nuvarande reglerna om fullgjorda avgiftsveckor kunna icke rubbas i inskränkande riktning utan att garantierna för att medlemmen tillhör försäkringens naturliga verksamhetsområde minskas. Redan i den nuvarande lagstiftningen är sört för att den inkallade icke i försäkringshänseende är sämre ställd efter militärtjänstgöringens slut än före densamma.

Den aktuella situationen på arbetsmarknaden låter det knappast framstå såsom särskilt önskvärt, att uppluckring sker i bestämmelserna om viss tids avgiftsbetalning. Vad speciellt de inkallades intressen beträffar, vill föreningen erinra om att genom lag om förbud mot arbetstagares avskedande i anledning av värnpliktstjänstgöring m. m. är sört för att inkallad arbetare kort efter utryckningen må återfå sitt civila arbete.

Därest lagändring trots de skäl, som sålunda tala däremot skulle komma till stånd, anser föreningen, att den ej bör ha avseende å den första värnpliktstjänstgöringen.

Det av socialstyrelsen diskuterade spørsmålet, huruvida kassemedlem borde få tillgodoräkna sig värnpliktsvecka såsom avgiftsvecka även vid uppfyllande av det tidsbestämda avgiftsvillkoret har föranlett uttalanden i flera yttranden.

Föredragande departementschefen har i denna del anfört:

»Det i det föregående berörda spørsmålet om rätt för medlem av erkänd arbetslöshetskassa att räkna sig värnpliktsvecka till godo såsom betalad vecka har avseende å såväl det tidsbestämda som det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret. Såvitt angår förstnämnda villkor har socialstyrelsen icke ansett sig kunna tillstyrka att värnpliktsvecka får tillgodoräknas, då ett sådant förfarande enligt styrelsens mening skulle innebära ett avsteg från försäkringens grundläggande principer. En motsatt ståndpunkt har styrelsen däremot intagit i fråga om tillgodoräkandet med avseende å det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret. Såsom villkor för sådant tillgodoräkande har styrelsen dock ansett sig böra föreslå, att ett visst antal avgifter — 12 veckoavgifter eller tre månadsavgifter — skall hava erlagts före värnpliktstidens början. Därmed syntes önskemålet att ersättningsrätt skulle förbehållas medlemmar, som vore något så när fast knutna till kassan, bliva tillgodosett. Ändring av arbetslöshetskasseförordningen i enlighet med socialstyrelsens förslag skulle enligt styrelsens åsikt icke hava någon praktisk betydelse

för avgiftssättningen i kassorna och komme icke att föranleda ökning av det statliga understödsbidraget av någon nämnvärd betydelse — mindre än en procent.

Socialstyrelsens förslag tillstyrkes i flertalet yttranden. Några röster hava dock höjts för att endast sådan militärtjänst skulle få tillgodoräknas, som icke utgjorde s. k. första tjänstgöring. I ett yttrande — det av svenska arbetsgivareföreningen avgivna — avstyrkes förslaget.

För egen del kan jag icke finna, att de i viss mån ökade möjligheter att uppfylla det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret, vilka innefattas i socialstyrelsens förslag, skulle få de betänkliga konsekvenser, som svenska arbetsgivareföreningen velat göra gällande. Även efter ett genomförande av de föreslagna ändringarna skulle tillräckliga garantier finnas, att medlemmarna tillhöra försäkringens naturliga verksamhetsområde, och de ökade kostnaderna äro, såsom socialstyrelsen påvisat, relativt obetydliga. Att vid ett genomförande av socialstyrelsens förslag göra undantag för den s. k. första tjänstgöringen synes mig knappast tillräckligt motiverat.

I yttrandena har även diskuterats det av socialstyrelsen avvisade förslaget om rätt att tillgodoräkna värnpliktsvecka såsom betalad vecka jämväl med avseende å det tidsbestämda avgiftsvillkoret. Även om, på sätt försäkringsinspektionen, landsorganisationen och Daco anfört, vissa skäl tala för att de båda avgiftsvillkoren böra jämföras i det hänseende, varom nu är fråga, finner jag mig, i varje fall för närvarande, icke böra framlägga något förslag i sådan riktning. Ett genomförande av de ifrågasatta bestämmelserna även beträffande det tidsbestämda avgiftsvillkoret skulle nämligen med säkerhet föranleda ökade kostnader. Härtill kommer, att en så ingripande ändring av försäkringen icke torde böra genomföras, innan resultatet av socialvårdskommitténs pågående arbete blivit framlagt.

Vad som anförts i det föregående har föranlett förslag till ändring av första stycket i 21 § 1 mom.»

B. Särskilda bestämmelser för tillämpningen av det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret vid nybildning av erkänd arbetslöshetskassa.

Gällande bestämmelser.

21 § 2 mom. förordningen om erkända arbetslöshetskassor innehåller i sitt tredje stycke den bestämmelsen, att tillsynsmyndigheten äger medgiva, att medlem, vilken omedelbart före inträdet i erkänd arbetslöshetskassa varit medlem i sammanslutning för meddelande av arbetslöshetshjälp, som icke antagits till erkänd arbetslöshetskassa, skall få vid tillämpning av 21 § tillgodoräknas avgifter, vilka han erlagt till nämnda sammanslutning.

Socialstyrelsens förslag.

Styrelsen har framhållit, att det icke tidsbestämda villkoret uppfyllde bland annat ändamålet att knyta medlemmarna fastare till kassan. Det erforderliga antalet avgifter måste därför sättas så högt, att medlemmens möjlighet att lämna kassan under god arbetstillgång och att därefter åter-

inträda först då en försämring i hans sysselsättningssituation syntes sannolik praktiskt taget bleve utesluten. Ur denna synpunkt kunde det nu gällande antalet av 52 veckoavgifter icke anses för stort.

Styrelsen har därefter anfört följande:

Vad sålunda anförts rörande det icke tidsbestämda avgiftsvillkorets syfte att upprätthålla ett kontinuerligt medlemskap äger givetvis icke giltighet vid nybildning av erkänd arbetslöshetskassa. I dylika fall fullföljer det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret huvudsakligen syftet att säkra kassans ekonomi. I någon mån tjänar det även såsom ett kriterium på att medlemmen tillhör arbetslöshetsförsäkringens naturliga verksamhetsområde. Ur sistnämnda synpunkt synes kravet på avgiftsbetalning under viss tid väl kunna ersättas med ett ådagaläggande, att medlemmen före kassans bildande haft försäkringsbart arbete under ett visst antal veckor. Vad åter kassans ekonomi beträffar, är det uppenbart, att denna kan tillgodoses lika väl genom en begynnelsefond som genom kravet på ett visst antal verkställda veckobetalningar per medlem.

Vid kassans start synes man sålunda, därest åtgärder av nyss angiven art vidtagas, kunna avstå från det icke tidsbestämda avgiftsvillkorets krav på 52 veckoinbetalningar, utan att syftet med detta villkor därför åsidosättes.

De medlemmar, som kollektivt ansluta sig till en nybildad erkänd kassa, hava i regel bakom sig ett långvarigt medlemskap i det förbund, som bildat kassan ifråga. Nuvarande bestämmelser medgiva, att en medlem av ett förbund, som stadgeenligt utbetalat arbetslöshetsunderstöd, vid prövning av båda avgiftsvillkoren för erhållande av understöd i en senare tillkommen erkänd arbetslöshetskassa äger tillgodoräkna sig till förbundet erlagda kontingenter. I sådant fall gäller sålunda medlemsavgiften till förbundet jämväl såsom godkänd avgift vid det tidsbestämda avgiftsvillkoret. Förhållandet är alltså, att en medlem, som under minst ett års tid tillhört ett förbund, som haft egen arbetslöshetskassa, omedelbart efter den erkända arbetslöshetskassans start kan uppbara understöd från denna kassa, under det att en medlem, som tillhört ett förbund, vilket icke haft egen arbetslöshetskassa, måste inbetala minst 52 veckoavgifter till den erkända kassan, innan han blir understödsberättigad. Då avgiftsskyldigheten i förbund utan arbetslöshetskassa endast i ringa mån skiljer sig från avgiftsskyldigheten i förbund med dylik kassa, synes denna stora skillnad i understödshänseende knappast motiverad. Kontingenter, erlagda till det stiftande förbundet, böra tillerkännas samma vitsord, vare sig detta förbund haft egen arbetslöshetskassa eller icke.

Socialstyrelsen har betonat, att det sålunda anförda hade avseende endast å det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret. Av flera skäl borde gällande bestämmelser rörande det tidsbestämda villkoret bibehållas. Vid prövning av sistnämnda villkor borde alltså hänsyn tagas endast till kontingenter, som erlagts till förbund med egen arbetslöshetskassa. Medlemmar, som tidigare tillhört förbund utan egen arbetslöshetskassa, borde sålunda aldrig bliva understödsberättigade i den erkända kassan, förrän de efter inträdet fullgjort de prestationer, som stadgades i det tidsbestämda villkoret.

Vad den förut omförmälda begynnelsefonden anginge måste vid dess beräknande hänsyn tagas därtill, att understödsrätt i nu ifrågavarande fall uppkomme först sedan medlemmen efter inträdet i den erkända kassan

uppfyllt det tidsbestämda villkorets fordringar. Med hänsyn därtill borde ifrågavarande fond uppgå till ett belopp, som per medlem i genomsnitt minst motsvarade ett antal avgifter, som vore lika med 52, minskat med det antal avgifter, som erfordrades enligt det tidsbestämda villkoret. Om det sistnämnda antalet vore 20, skulle sålunda kassans begynnelsefond behöva uppgå till lägst ett belopp, motsvarande 32 veckoavgifter per medlem.

Ytterligare syntes man böra kräva obligatorisk anslutning till kassan av samtliga försäkringsbara medlemmar av det stiftande förbundet.

Med hänvisning till vad sålunda anförts har socialstyrelsen föreslagit, att styrelsen skulle erhålla befogenhet att medgiva, att medlem, som omedelbart före inträdet i erkänd arbetslöshetskassa varit medlem i den fackliga organisation, som tagit initiativet till bildande av kassan, vid tillämpning av det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret skulle få räkna sig tillgodo såsom erlagda avgifter de kontingenter, som han före den erkända arbetslöshetskassans bildande erlagt till organisationen. Styrelsen hade för avsikt att vid utöandet av denna befogenhet uppställa de villkor, som förut angivits.

Yttrandena.

Socialstyrelsens förslag tillstyrkes av *arbetsmarknadskommisionen, statskontoret, socialvårdskommittén, landsorganisationen* och *Daco* men avstyrkes av *svenska arbetsgivareföreningen* och *två reservanter inom arbetsmarknadskommisionen*¹⁾.

Föredragande departementschefen har anfört:

»Socialstyrelsens nu ifrågavarande förslag rörande tillgodoräknande — vid nybildning av erkänd arbetslöshetskassa — i fråga om det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret av avgifter, vilka under den närmast föregående tiden erlagts till den fackliga organisation, som tagit initiativet till kassans bildande, synes mig lämpligt och jag vill därför tillstyrka detsamma. Krav torde därvid böra uppställas på obligatorisk anslutning till den erkända kassan av samtliga försäkringsbara medlemmar i det stiftande förbundet samt därpå att kassans ekonomi tryggas genom en begynnelsefond, beräknad på sätt socialstyrelsen föreslagit.

Såsom socialstyrelsen framhållit torde däremot gällande bestämmelser — enligt vilka endast sådana avgifter få tillgodoräknas, vilka omedelbart före inträdet i den erkända kassan erlagts till sammanslutning för meddelande av arbetslöshetshjälp — böra bibehållas såvitt angår det tidsbestämda avgiftsvillkoret.

De nya bestämmelserna i ämnet torde böra införas i ett nytt fjärde stycke i 21 § 2 mom. Vid tillämpning av desamma synes vad nu i ärendet förekommit böra gälla såsom direktiv för socialstyrelsen. Av de nya bestämmelserna föranledes formell jämkning av 21 § 3 mom.»

¹⁾ Herrar Andersson och Brodén.

II. Jämkning beträffande reglerna för tillgodoräkandet av erlagd avgift.

Gällande bestämmelser.

Enligt 21 § 5 mom. förordningen om erkända arbetslöshetskassor må medlem av sådan kassa vid prövning av avgiftsvillkoren tillgodoräknas allenast avgift, som erlagts antingen för tid, då han för annans räkning mot avlöning använts till arbete, som utförts annorstädes än i medlemmens hem, eller för tid, för vilken han trots sin arbetslöshet åtnjutit avlöning.

Socialstyrelsens förslag.

Styrelsen har till en början anfört, att omfattningen av det arbete, som borde krävas för att medlemmen skulle anses vara försäkringsbar, icke reglerades enbart av det tidsbestämda avgiftsvillkorets utformning. Därvidlag ingrepe nämligen de i kassornas stadgar intagna bestämmelserna rörande det antal arbetstimmar eller arbetsdagar per vecka, som krävdes för att veckoavgift skulle få tillgodoräknas. Denna bestämmelse hade utformats olika inom de skilda kassorna. För att avgift skulle kunna tillgodoräknas medlem krävdes nämligen icke, att han arbetat samtliga arbetsdagar i veckan. Styrelsen hade beträffande en kassas stadgar godtagit till och med den bestämmelsen, att veckoavgift skulle få tillgodoräknas medlem för vecka, under vilken han icke arbetat längre tid än en dag, d. v. s. minst åtta timmar.

Utformningen av bestämmelserna om den arbetstid, som erfordrades för att avgiftsvecka skulle få tillgodoräknas, vore av icke oväsentlig betydelse för kassornas ekonomi. Genom lagändring år 1941 hade minimiantalet veckoavgifter i det tidsbestämda avgiftsvillkoret nedsatts från 26 till 20 (respektive från 20 till 16 för säsongfack). Denna ändring hade medfört en betydande ökning av utgifterna för daghjälp. Kassornas möjligheter att nedsätta den arbetstid per vecka, som fordrades för att avgiftsvecka skulle få tillgodoräknas, borde med hänsyn härtill beskäras.

Det syntes lämpligt att ställa bestämmelserna om antalet avgiftsveckor och antalet arbetstimmar per vecka i viss relation till varandra. Därest stadgarna innehölle bestämmelse om minst 26 veckoavgifter, syntes man ej böra vidtaga någon begränsning av här ifrågakommande slag. Den arbetstid per vecka, som i andra fall borde krävas för att avgiftsvecka skulle få tillgodoräknas, borde i anslutning till vad förut anförts bestämmas till minst 16 timmar.

I anslutning till det sålunda anförda har socialstyrelsen föreslagit, att erkänd arbetslöshetskassa vid tillämpningen av det tidsbestämda avgiftsvillkoret icke skall få tillåtas räkna med lägre antal avgiftsveckor än tjugusex, såvida icke kassan i stadgarna intagit föreskrift om att avgiftsbetalad vecka endast får tillgodoräknas medlem, som under veckan arbetat minst sexton timmar för annans räkning eller som trots sin arbetslöshet åtnjutit avlöning för minst sexton timmar under veckan.

De sålunda föreslagna reglerna syntes socialstyrelsen icke behöva föranleda någon ändring av gällande lagbestämmelser, eftersom ifrågakommande

förhållanden hitintills endast reglerats genom bestämmelser i kassornas stadgar. Det vore tillfyllest med ett tillrättaläggande uttalande av departementschefen till statsrådsprotokollet.

Såsom övergångsbestämmelse torde böra gälla, att de kassor, vilka i sina stadgar intagit bestämmelser, som strede mot de angivna riktlinjerna, skulle senast vid det ordinarie sammanträde, som ägde rum närmast efter den 1 januari 1943, fatta beslut om ändring av stadgarna i enlighet med de nya reglerna.

I förevarande sammanhang har socialstyrelsen omnämnt, att vid bildandet av erkända arbetslöshetskassor för personer, tillhörande sådana yrkeskategorier där i allmänhet månadslön komme till användning, under senare år fråga uppstått, vilken arbetstid som skulle erfordras för att erlagd avgift skulle få tillgodoräknas medlem i dylik kassa. Lagstiftningen hade nämligen tagit sikte på kassor med veckoavgifter och icke uttryckligt berört rätten att tillgodoräkna månadsavgifter.

Socialstyrelsen har nu föreslagit, att författningstexten skall uttryckligen omnämna månadsavgift och att för rätt att tillgodoräkna sådan skall gälla, att avlöning uppburits för minst 10 dagar under månaden.

Yttrandena.

Socialstyrelsens förslag hava tillstyrkts eller lämnats utan erinran i remissvaren.

Föredragande departementschefen har anfört:

»Det antal arbetstimmar eller arbetsdagar per vecka, som kräves för att erlagd veckoavgift skall få tillgodoräknas medlem av erkänd arbetslöshetskassa, regleras icke genom något stadgande i gällande författning utan allenast genom bestämmelser därom i kassornas stadgar. Vad dylika bestämmelser innehålla utövar ett visst inflytande på kassornas ekonomi. En kort kvalificerande arbetstid per vecka föranleder nämligen därtill, att det tidsbestämda avgiftsvillkoret blir lättare att uppfylla, varigenom antalet understödsberättigade medlemmar ökas. Den merutgift, som föranledes därav, täckes icke av den ökning av antalet erlagda avgifter, som givetvis uppstår. Socialstyrelsens med hänsyn till anförda förhållanden framlagda förslag, att antalet avgiftsveckor i det tidsbestämda avgiftsvillkoret och antalet arbetstimmar per vecka, som erfordras för att avgiftsvecka skall få tillgodoräknas, skola ställas i viss relation till varandra synes mig lämpligt. Enligt förslaget skall en kassa icke få räkna med lägre antal avgiftsveckor vid tillämpning av det tidsbestämda avgiftsvillkoret än 26, därest ej i kassans stadgar intagits föreskrift därom, att såsom avgiftsbetalad vecka skall anses allenast sådan vecka, under vilken arbete utförts eller avlöning eljest åtnjutits under minst 16 timmar. Såsom socialstyrelsen framhållit torde ändring av gällande författningsbestämmelser emellertid icke erfordras för genomförande av regler av nu angivet innehåll.

Finnas för närvarande i en kassas stadgar bestämmelser, vilka strida mot

vad sålunda föreslagits, synes beslut så snart det låter sig göra böra fattas av vederbörande kassa rörande ändring av stadgarna. Föreskrift härom i författningen torde emellertid icke erfordras.

Vad i det föregående anförts om veckoavgifter synes, på sätt socialstyrelsen föreslagit, i fråga om kassor, vilkas medlemmar i allmänhet avlönas med månadslön, böra ersättas med bestämmelser om att arbete skall hava utförts under eller avlöning eljest uppburits för minst 10 dagar under månaden. Detta dagantal motsvarar närmast 16 timmar per vecka.

I anslutning härtill torde, i enlighet med vad socialstyrelsen jämväl föreslagit, bestämmelserna i 11 § samt 21 § 1 mom. första, andra och sjätte styckena förordningen om erkända arbetslöshetskassor böra ändras så, att månadsavgifter däri uttryckligen omnämnas.»

III. Vissa ändringar av 18 § och 21 § 5 mom. förordningen om erkända arbetslöshetskassor.

Gällande bestämmelser.

Enligt 18 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor må daghjälp icke utgivas till medlem för »dag, för vilken han trots sin arbetslöshet åtnjuter avlöning».

I 21 § 5 mom. samma förordning stadgas, såsom förut nämnts, att medlem av erkänd arbetslöshetskassa vid prövning av de olika avgiftsvillkoren må tillgodoräkna sig, bland annat, »tid, för vilken han trots sin arbetslöshet åtnjuter avlöning».

Socialstyrelsens förslag.

Styrelsen har beträffande bestämmelsen i 21 § 5 mom. anført, att en bokstavlig tolkning därav gäve vid handen, att även sådan tid, då medlem med bibehållande av viss del av lön åtnjöt ledighet på grund av sjukdom, värnplikt eller barnsbörd, finge tillgodoräknas honom. Denna tolkning kunde givetvis icke godtagas, bland annat på grund av att den icke överensstämde med bestämmelsens huvudsyfte att utgöra ett kriterium på att medlemmen vore ett lämpligt försäkringsobjekt. Det syntes med anledning härav erfordrerligt att i angivna lagrum direkt utsäga, att bestämmelsen icke hade avseende å sådan tid, som nyss nämnts. I detta sammanhang torde även det mindre lyckliga uttrycket »trots sin arbetslöshet» böra utbytas mot en lämpligare formulering. Det syntes nämligen oegentligt att såsom arbetslös beteckna en person, som innehade anställning, såsom fallet vore exempelvis då en person åtnjöt semester.

I samband med den föreslagna ändringen av 21 § 5 mom. syntes även uttrycket »dag, för vilken han trots sin arbetslöshet åtnjuter avlöning» i 18 § böra omformuleras.

Yttrandena.

I yttrandena har ej framställts någon saklig erinran mot socialstyrelsens förslag.

Föredragande departementschefen har ansett socialstyrelsens förslag böra genomföras.

I samband med ändringen av 21 § 5 mom. har företagits en formell ändring i 26 § första stycket.

IV. Tillsättande av gemensam revisor för de erkända arbetslöshetskassorna.

På sätt framgår av årets statsverksproposition (V huvudtiteln, punkten 3) har departementschefen, i anledning av hemställan från socialstyrelsen, föreslagit nyinrättande av en revisorsbefattning, placerad i lönegrad Ex 21, för handhavandet av den ekonomiska kontrollen över de erkända arbetslöshetskassorna. En gemensam revisor, utsedd av tillsynsmyndigheten, skall sålunda ersätta de revisorer — för varje kassa en revisor jämte suppleant — vilka jämlikt föreskrifter i 28 § arbetslöshetskasseförordningen skola utses av tillsynsmyndigheten.

Förslaget i statsverkspropositionen föranleder jämkningar dels i 28 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor och dels i 5 § första stycket förordningen om statsbidrag till sådana kassor.

V. Ökade möjligheter för utlänningar att erhålla medlemskap i erkänd arbetslöshetskassa.

Gällande bestämmelser.

I 13 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor stadgas, att Konungen under förutsättning av ömsesidighet äger ingå överenskommelse med främmande stat, att medborgare i denna skall vid tillämpningen av förordningen likställas med svensk medborgare. I 7 § 5) samma förordning föreskrives, att utländsk medborgare icke äger rätt till medlemskap i svensk erkänd arbetslöshetskassa med mindre han tillhör stat, med vilken sådan överenskommelse träffats, som avses i 13 §. Tillhör utlänningen stat, med vilken dylik överenskommelse föreligger, äger han emellertid samma rätt som svensk medborgare att tillhöra erkänd arbetslöshetskassa. Han kan sålunda i dylika fall icke förvägras inträde på grund av att han är utländsk medborgare.

Socialstyrelsens förslag.

I arbetslöshetskasseförordningen borde enligt socialstyrelsens mening införas bestämmelser av sådan innebörd, att kassorna berättigades att såsom medlemmar antaga även utländska medborgare i stat, som Konungen bestämde, utan att särskild överenskommelse med angivna stat träffats. Meningen därmed vore således icke, att kassorna i förekommande fall skulle vara *skyldiga* att tillerkänna sådana utlänningar medlemskap. En sådan ordning finner socialstyrelsen för sin del icke lämplig eller påkallad. Å andra sidan läge det i sakens natur, att den ifrågasatta anordningen icke borde få föranleda rubbning av de nuvarande reglerna, som uppenbarligen grundade skyldighet för svensk erkänd kassa att såsom medlem godkänna därtill kvali-

ficerad medborgare i stat, med vilken slutits ömsesidighetsöverenskommelse enligt 13 §.

Enligt socialstyrelsens åsikt kunde erforderlig författningsändring lämpligast ske genom ändring av 7 § första stycket 5) i förordningen.

Yttrandena.

Mot socialstyrelsens förslag har erinran i princip ej framställts.

Föredragande departementschefen har ansett förslaget böra genomföras.

VI. Ändrade grunder för förvaltningsbidraget (medlemsbidraget) till kassor med månadsavgifter.

Gällande bestämmelser.

Enligt 5 § förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor utgår statligt förvaltningsbidrag med ett belopp, som, bortsett från det till omfattningen obetydliga så kallade arvodesbidraget, utslutande bestämmes av antalet årsmedlemmar i kassan. Ifrågavarande bidrag, som benämnes medlemsbidrag, utgår med fyra kronor per årsmedlem för de 3,000 första medlemmarna, med tre kronor per årsmedlem för de 22,000 följande och med två kronor per årsmedlem för det antal medlemmar, som överstiger 25,000.

Socialstyrelsens förslag.

Styrelsen har i sin skrivelse den 9 juni 1942 framhållit, att i sådana kassor, där uppbörd med hänsyn till medlemmarnas avlöningsförhållanden företoges varje vecka, en vidlyftig förvaltningsorganisation erfordrades med redogörare på de platser, där kassans medlemmar vore bosatta, och med redogörarna underordnade uppbördsmän å olika arbetsplatser eller olika avdelningar av större företag. Vid en dylik relativt kostsam organisation medförde de gällande beräkningsgrunderna för medlemsbidraget, att det samma såsom regel väsentligt understeg de faktiska kostnaderna för förvaltningen. Av de hittills registrerade kassorna vore samtliga, utom två, av denna karaktär. Under den senaste tiden hade emellertid flera sammanslutningar av i viss mån annan karaktär än de, som hittills rekryterat de erkända arbetslöshetskassorna, beslutat bilda sådana kassor. Inom dessa sammanslutningar, som omfattade andra förvärvsgrupper än industriarbetare, torde arbetslösheten i allmänhet vara av relativt ringa omfattning. Medlemmarnas avlöningsförhållanden vore också sådana, att uppbörd av medlemsavgifterna borde kunna företagas månadsvis. Under dylika omständigheter borde redogörarnas och uppbördsmännens arbete som regel bliva mindre omfattande än vid kassor med veckoavgiftsuppbörd. För kassor av denna karaktär borde därför förvaltningskostnaderna bliva väsentligt lägre än för övriga kassor. I något fall skulle det till och med kunna förekomma, att kostnaderna understeg medlemsbidraget.

Det syntes med anledning därav påkallat att i 5 § statsbidragsförord-

ningen intaga en kompletterande bestämmelse, som möjliggjorde, att medlemsbidraget i dylika fall bättre anpassades efter de verkliga förvaltningskostnaderna. Vid utformningen av kompletteringsbestämmelsen borde hänsyn alltfört tagas till kassans medlemsantal, så att en liten kassa finge högre bidrag per medlem än en större. Detta åstadkommes enklast genom att fastställa medlemsbidraget för ifrågasatt kassor till viss kvotdel av vad som skulle utgå enligt gällande bestämmelser. Socialstyrelsen ansåge skäligt, att denna kvotdel i normala fall sattes till två tredjedelar.

Omständigheterna i det särskilda fallet kunde emellertid föranleda, att medlemsbidrag skäligen borde utgå med högre belopp, trots att kassan använde sig av månadsuppbörd. Så vore exempelvis förhållandet beträffande hotell-, kafé- och restauranganställdas kassa, där uppbörden och understödsverksamheten i hög grad komplicerades genom drickspenningssystemet och genom att medlemmarna vore utspridda på ett stort antal arbetsplatser med ett fåtal medlemmar på varje plats. Det syntes sålunda erforderligt att hålla vissa möjligheter öppna till avvikelser från den ifrågasatta bestämmelsen. Detta kunde lämpligen ske genom en bestämmelse, att Konungen på därom gjord framställning skulle få medgiva, att medlemsbidrag jämväl i här avsedda fall finge utgå med högre belopp än två tredjedelar av det sedvanliga medlemsbidraget.

Då avgifterna i kassor, som redan påbörjat eller som inom den närmaste framtiden komme att påbörja sin verksamhet, fastställts med utgångspunkt från nuvarande grunder för medlemsbidraget, vore det enligt socialstyrelsens åsikt icke skäligt att omedelbart tillämpa de nya bestämmelserna på dessa kassor. En viss icke alltför kort övergångstid syntes sålunda böra stadgas för sådana kassor, som redan registrerats som understödsförening eller erkänd arbetslöshetskassa före ikraftträdandet av den ifrågasatta bestämmelsen. För dylika kassor syntes bestämmelsen lämpligen böra tillämpas först beträffande statsbidrag för det kalenderår, som följde närmast efter det år, under vilket bestämmelsen varit i kraft under fem år.

Yttrandena.

Mot socialstyrelsens förslag hava *statskontoret, socialvårdskommittén och landsorganisationen* icke haft något att erinra.

Arbetsmarknadskommisionen finner det föreliggande materialet vara alltför knapphändigt för att kommissionen därpå skulle kunna grunda ett bestämt omdöme. Två reservanter¹⁾ ville tillstyrka under det att en reservant²⁾ ville avstyrka förslaget.

Daco avstyrker på anförda skäl förslaget.

Förslaget har icke föranlett något yttrande av *svenska arbetsgivareföreningen*.

Föredragande departementschefen har anført:

»En arbetslöshetskassa, i vilken uppbörd av avgifter sker månadsvis, torde otvivelaktigt som regel hava lägre förvaltningskostnader än kassor med vecko-

¹⁾ Herrar Andersson och Brodén.

²⁾ Herr Malmström.

uppbörd. Socialstyrelsens förslag rörande minskning av statsbidragets storlek i fråga om kassor av förstnämnda slag finner jag därför rättvist och lämpligt. Enär emellertid, på sätt såväl socialstyrelsen som Daco påpekat, fall kunna förekomma, då omkostnaderna, trots att månadsuppbörd tillämpas, äro av ungefär samma storleksordning som hos kassor med veckouppbörd, är en dispensregel på sin plats. Kungl. Maj:t bör därför hava befogenhet att, efter därom gjord framställning, medgiva, att medlemsbidraget beträffande kassa, som upptager avgifter för månad eller längre tidsperiod, skall höjas intill belopp, beräknat enligt de för kassor med veckouppbörd gällande bestämmelserna. — — —

Nu ifrågavarande förslag föranleder ändring av 5 § andra stycket förordningen om statsbidrag till erkända arbetslöshetskassor. En icke alltfört kort övergångstid synes emellertid, i huvudsaklig överensstämmelse med vad socialstyrelsen föreslagit, böra fastställas beträffande arbetslöshetskassor, som påbörjat sin verksamhet innan de i det föregående föreslagna nya bestämmelserna trätt i kraft.»

VII. Ändrade grunder för förskott å statsbidrag.

Gällande bestämmelser.

Jämlikt 7 § statsbidragsförordningen äger kassa efter varje kvartals slut utbetomma högst tre fjärdedelar av det statsbidrag, som skäligen kan antagas belöpa å kvartalet. En fjärdedel av det beräknade statsbidraget innehålles sålunda för att utbetalas först sedan den slutgiltiga ansökningen om statsbidrag för året blivit i vederbörlig ordning behandlad.

Socialstyrelsens förslag.

Styrelsen har framhållit, att det, sedan medlemmarna i en del kassor på grund av det rådande krisläget drabbats av arbetslöshet i stor omfattning, visat sig, att kassornas behov av likvida medel icke kunnat helt tillgodoses med tillämpning av gällande bestämmelser. Det syntes därför styrelsen erforderligt, att den därstädes angivna förskottsmarginalen i viss mån vidgades.

Det syntes emellertid icke lämpligt, att de enskilda kassorna skulle äga ovillkorlig rätt att erhålla högre förskott. De hittills gällande bestämmelserna rörande förskott å statsbidrag borde därför fortfarande gälla som huvudregel. Därutöver borde till 7 § göras sådant tillägg, att tillsynsmyndigheten tillerkändes rätt att, då särskilda skäl därtill förefunnes, vid varje kvartals slut till erkänd arbetslöshetskassa utbetala intill hela beloppet av det statsbidrag, som belöpte å kassans utgifter för barntillägg och hustrutillägg, samt intill nittio procent av det medlemsbidrag och daghjälpbidrag, som skäligen kunde antagas belöpa å kvartalet.

Yttrandena.

Socialstyrelsens förslag tillstyrkes eller lämnas utan erinran i remissvaren. Svenska arbetsgivareföreningen har dock icke gjort något uttalande i nu föreliggande hänseende.

Föredragande departementschefen har funnit förslaget tillfredsställande och ansett det böra genomföras.

Mot socialstyrelsens förslag, att medlem i erkänd arbetslöshetskassa skall under viss förutsättning få tillgodoräkna sig värnpliktsvecka såsom betalad vecka vid tillämpningen av det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret, hava vissa betänkligheter yppats i de över förslaget avgivna yttrandena. Det har sålunda bland annat gjorts gällande, att ett genomförande av förslaget skulle medföra, att understödsmomentet i arbetslöshetsförsäkringen skulle utökas på bekostnad av försäkringsprincipen, och att förslaget ej vore förenligt med strävandena att i görligaste mån trygga kassornas ekonomi. Fastän kostnadsökningarna för staten ej komme att bliva alltför betydande, föreläge även ur statsfinansiell synpunkt anledning till betänkligheter mot den föreslagna ändringen. I några yttranden har den åsikten uttalats, att ändringen i varje fall ej borde avse den första värnpliktstjänstgöringen.

Under nuvarande förhållanden kan det inträffa, att åtskilliga år hinna förflyta, innan en medlem, som varit inkallad till värnpliktstjänstgöring, fullgjort det såsom förutsättning för understödsrätt stipulerade avgiftsvillkoret att han erlagt 52 veckoavgifter. Eftersom detta arbetsförhinder varken är beroende av medlemmen själv eller av läget på arbetsmarknaden, finner utskottet det skäligt, att viss lättnad beredes beträffande kravet på avgiftsbetalning såvitt angår det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret.

Den av socialstyrelsen föreslagna förutsättningen för att medlem skall få rätt att tillgodoräkna sig värnpliktsvecka såsom betalad vecka, nämligen att han före värnpliktstjänstgöringens början erlagt minst 12 veckoavgifter (eller 3 månadsavgifter), torde i erforderlig grad tillgodose kravet på att medlemmen är någorlunda fast knuten till kassan. Även efter ett genomförande av den föreslagna ändringen finnas tillräckliga garantier för att medlem, som kommit i åtnjutande av lättnaden i det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret, tillhör arbetslöshetsförsäkringens naturliga verksamhetsområde. Den relativt obetydliga kostnadsökningen synes ej böra föranleda, att en eljest lämplig författningsändring icke kommer till stånd.

Vad särskilt beträffar spörsmålet, huruvida ändringen bör avse även den s. k. första tjänstgöringen, kan ifrågasättas, om icke den föreslagna lättnaden skulle komma att få den största betydelsen för sådana kassamedlemmar, som fullgöra sin första tjänstgöring. Medlemmar i äldre åldersklasser torde nämligen oftare redan hava fullgjort det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret. Med hänsyn härtill finner utskottet skäl ej föreligga för en begränsning av den föreslagna lättnadens tillämpningsområde med avseende å värnpliktstjänstgöringens art.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet tillstyrka det i propositionen framlagda förslaget beträffande rätt för medlem i arbetslöshetskassa att tillgodoräkna värnpliktsvecka såsom avgiftsvecka i det icke tidsbestämda avgiftsvillkoret.

Övriga genom propositionen framlagda förslag föranleda ej till någon erinran av utskottet.

Motionerna.

Enligt 28 § första stycket förordningen om erkända arbetslöshetskassor skall en ledamot i styrelsen för sådan kassa jämte suppleant för honom »efter förslag av kassan» utses av tillsynsmyndigheten. I förevarande motioner har, såsom förut nämnts, hemställts, att riksdagen måtte för sin del besluta den ändringen att de citerade orden utgå ur författningstexten.

Under *förarbetena* till förordningen yttrades i ett i januari 1933 avgivet sakkunnigförslag, som lades till grund för proposition i ämnet (nr 209/1933, till vilken sakkunnigförslaget fogats såsom bilaga), att det redan med hänsyn till sättet för beräkning av statsbidraget till arbetslöshetskassorna torde vara lämpligt, att det allmänna i styrelsen ägde en representant, som kunde direkt följa utvecklingen av kassornas verksamhet. Alldeles bortsett från det sätt, varpå statsbidraget beräknades, torde det emellertid med tanke på det betydande allmänna intresse, som vore förenat med den verksamhet för avhjälpande av arbetslöshetens följder, varom här vore fråga, vara önskvärt, att varje tillgänglig möjlighet till effektiv tillsyn tillvaratoges. Beträffande ifrågasvarande styrelseledamots befogenheter borde det vara tillräckligt, om tillsynsmyndigheten genom honom kunde få sina synpunkter framförda om hur olika ärenden borde principiellt behandlas. I särskilt anmärkningsvärda fall kunde tillsynsmyndigheten också på denna väg erhålla kännedom om styrelsens beslut, och tillsynsmyndigheten hade då på grund av sina allmänna befogenheter möjlighet att inskrida och påfordra rättelse.

De sakkunniga föreslog, att styrelseledamoten skulle utses av tillsynsmyndigheten efter förslag av kassan.

I yttrande över de sakkunnigas förslag anförde socialstyrelsen, att tillsynsmyndigheten vid val av styrelseledamot borde frigöras från beroende av något av kassan uppgjort förslag. Liknande synpunkter uttalades av överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Norrbottens län samt svenska arbetsgivareföreningen. Svenska byggnadsträarbetareförbundet hemställde däremot, att kassorna borde erhålla rätt att själva utse samtliga ledamöter i sina styrelser. — Departementschefen ansåg det vara ur många synpunkter synnerligen lämpligt, att tillsynsmyndigheten finge rätt att utse en ledamot i varje kassas styrelse. Den omständigheten att nämnda ledamot skulle utses efter förslag av kassan föranledde ej att tillsynsmyndigheten skulle vara bunden av att välja inom förslaget, utan tillsynsmyndigheten hade full frihet att utse annan person, om så ansåges lämpligt.

Till stöd för sitt ändringsyrkande hava *motionärerna* i huvudsak anført följande: Tillsynsmyndighetens representant borde alltid låta sig angeläget vara att med kraft tillvarataga det allmännas synpunkter och borde städse känna sig företråda tillsynsmyndigheten. Han borde utöva en sträng kontroll över att kassans styrelse noga följde vederbörande författningar och att slöseri med allmänna medel icke förekomme. Vid sådant förhållande tedde det sig onekligen mycket egendomligt att den styrelse, vars verksamhet skulle

kontrolleras, skulle äga upprätta förslag vid val av kontrollanten. — Visserligen vore tillsynsmyndigheten icke bunden av det av kassan framlagda förslaget utan ägde gå utanför detsamma. Emellertid vore det uppenbart, att ett sådant avsteg från kassans förslag lätteligen tolkades som en prickning av den föreslagne och att tillsynsmyndigheten därför icke utan synnerligen starka skäl avveke från förslaget. Redan härigenom bleve myndigheten i viss mån bunden, vilket finge anses vara synnerligen olämpligt. Man kunde i detta sammanhang icke heller underlåta att konstatera, att tillsättandet av tillsynsmyndighetens representanter i de olika kassorna hittills hade ett markant drag av ensidighet i avseende å personvalet. Det vore uppenbart att styrelsernas egna förslag fått utöva ett avgörande inflytande. — Den föreslagna centraliseringen av revisionen av arbetslöshetskassornas verksamhet torde vara fullkomligt berättigad med hänsyn till den erfarenhet man haft av kassornas hittillsvarande verksamhet. Emellertid kunde det ifrågasättas, om denna åtgärd vore tillfyllest. Kassornas styrelser hade att under sin verksamhet ständigt fatta ståndpunkt till frågor, i vilka det allmänna hade ett betydande intresse utav att handläggningen skedde i enlighet med författningen och dess anda, och i sådant hänseende torde en centraliserad revision näppe- ligen kunna utöva tillräckligt inflytande. I stället vore det av vikt att tillsynsmyndighetens representant i kassans styrelse finge en sådan ställning, att han med betryggande självständighet kunde företräda det allmännas synpunkter.

Över motionerna har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver begärt yttrande från socialstyrelsen, varjämte svenska arbetsgivareföreningen och landsorganisationen i Sverige beretts tillfälle att yttra sig över desamma. Socialstyrelsen och nämnda sammanslutningar hava inkommit med yttranden, vilka — med uteslutande av socialstyrelsens yttrande bilagda yttranden från 20 arbetslöshetskassor — såsom bilagor A—C finnas fogade vid detta utlåtande. Utskottet får hänvisa till innehållet i bilagorna.

Av berörda 20 arbetslöshetskassor avstyrka samtliga utom en bifall till motionärernas hemställan.

Anordningen med en statlig representant i styrelsen för erkänd arbetslöshetskassa utgör ett led i tillsynsmyndighetens övervakning av kassornas verksamhet. Uppenbarligen är det av vikt, att denne representant besitter praktisk erfarenhet inom verksamhetsområdet för den kassa, i vars styrelse han skall ingå såsom ledamot. Kassans förslagsrätt med avseende å personvalet synes ägnad att få fram ur denna synpunkt lämpliga kandidater. Erforderliga garantier mot missbruk av förslagsrätten torde ligga i tillsynsmyndighetens befogenhet att vid sitt val av representant gå utom kassans förslag. På grund härav och då vid tillämpningen av de nu gällande bestämmelserna icke, såvitt visats, yppats några menliga följder för kontrollen över arbetslöshetskasserörelsen, finner utskottet ej påkallat, att ändring vidtages i bestämmelsen, att det allmännas representant i styrelsen för arbetslöshetskassa skall utses efter förslag av kassan.

Utskottet.

Utskottets hemställan.

Under hänvisning till vad i det föregående anförts får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition;

B. att motionerna I: 132 och II: 205 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 april 1943.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit

från första kammaren: herrar *Norman, Wistrand, Forslund, Löfvander, Olof Carlsson, Mannerskantz, Hage* och *Holmbäck*;

från andra kammaren: fröken *Hesselgren*, herrar *Olovson* i Västerås, *Halla-gård, Holm*, fru *Johansson*, herrar *Lundgren, Hagård* och *Jansson* i Hällefors.

Reservation

beträffande 21 § 1 mom. och 28 § i förslaget till förordning angående ändring i vissa delar av förordningen om erkända arbetslöshetskassor av herrar *Wistrand, Löfvander, Mannerskantz, Hallagård* och *Hagård*, vilka anför:

Förslaget om rätt för medlem av arbetslöshetskassa att räkna sig värnpliktsvecka till godo såsom betalad vecka innebär, att man på försäkringsprincipens bekostnad utökar understödsmomentet i arbetslöshetsförsäkringen. Ett sådant förfarande är icke förenligt med strävandena att i görligaste mån trygga kassornas ekonomi. Det kan icke heller anses som rättvist, då därigenom en viss grupp av värnpliktiga beredes en förmån, till vilken någon motsvarighet ej finns för övriga värnpliktiga. Kostnadsökningen medför dessutom höjning av statsbidraget. Skäl kunna emellertid anföras för att medlem under beredskapstjänstgöring medgives sådan rätt, men denna bör ej ha avseende å den första värnpliktstjänstgöringen. Såsom förutsättning för rätt för medlem att tillgodoräkna värnpliktsvecka såsom betalad vecka bör därför föreskrivas, att medlemmen tidigare fullgjort så lång tids värnpliktstjänstgöring, som genomsnittligen motsvarar första tjänstgöring. I fall då medlem varit helt eller delvis befriad från första tjänstgöring bör dock denna befrielse skäligen räknas honom tillgodo även i förevarande avseende.

I anslutning till den skärpta kontroll över arbetslöshetskassorna, som chefen för socialdepartementet ansett nödvändig och som givit anledning till förslaget om fullständig omläggning av kassornas revision, ha motionerna I: 132 och II: 205 tillkommit. Motionärerna ha föreslagit, att kassornas rätt att föreslå statens representanter i kassastyrelserna skulle borttagas. I konsekvens med sitt enhälliga tillstyrkande av departementschefens förslag rörande den skärpta kontrollen över kassorna hade utskottet enligt vårt förmenande bort tillstyrka ifrågavarande motioner.

Vi få på grund av det anförda hemställa, att 21 § 1 mom. och 28 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor måtte erhålla följande lydelse:

21 §.

1 mom. Erkänd arbetslöshetskassa må till medlem utgiva understöd endast därest han till kassan erlagt minst femtiotvå veckoavgifter eller tolv månadsavgifter eller ock till kassan erlagt minst tolv veckoavgifter eller tre månadsavgifter och därefter enligt vad i andra stycket sägs fullgjort värnplikstjänstgöring under så lång tid, att densamma jämte den tid, för vilken avgifter erlagts till kassan, motsvarar minst femtiotvå veckor eller tolv månader. Såsom ytterligare villkor för utgivande av understöd skall gälla, att medlemmen för tid under de närmast före arbetslöshetens inträdande förflutna tolv månaderna erlagt minst tjugو veckoavgifter eller fem månadsavgifter.

Vid tillämpning av det i första stycket första punkten angivna villkoret må medlem tillgodoräknas värnplikstjänstgöring endast därest han tidigare fullgjort värnplikstjänstgöring under sammanlagt trehundra sextio dagar, om han är född 1920 eller senare, samt i annat fall under sammanlagt etthundra åttio dagar, dock att nämnda tjänstgöringstider skola förlängas med etthundratjugو dagar för vapenfri värnpliktig. Tjänstgöring som nu sagts anses i förevarande hänseende såsom helt fulljord, därest den värnpliktige tidigare blivit i vederbörlig ordning helt eller delvis befriad från dylik tjänstgöring eller frikallad från värnpliktens fullgörande eller ock enligt för honom gällande bestämmelser haft att fullgöra tjänstgöring under kortare tid än i första punkten sägs.

Därest tillsynsmyndigheten — — — (lika med det i propositionen framlagda förslaget) — — — å honom.

28 §.

Av erkänd arbetslöshetskassas styrelse skall tillsynsmyndigheten utse en ledamot jämte suppleant för honom.

Styrelseledamot, som — — — (lika med det i propositionen framlagda förslaget) — — — av tillsynsmyndigheten.

Bilaga A.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Genom remiss den 12 februari 1943 har Kungl. Maj:t anbefallt socialstyrelsen att till riksdagens andra lagutskott avgiva yttrande över motionerna nr I: 132 och nr II: 205 angående viss ändring i förordningen om erkända arbetslöshetskassor samt att till socialdepartementet insända avskrift av yttrandet.

Socialstyrelsen har berett samtliga erkända arbetslöshetskassor tillfälle att yttra sig i ärendet. Sådana yttranden ha inkommit från inalles 20 kassor och biläggas här i avskrift.¹⁾ För egen del får styrelsen anföra följande.

Motionärerna framhålla, att tillsynsmyndighetens representant i arbetslöshetskassas styrelse alltid bör låta sig angeläget vara att med kraft tillvarata det allmännas synpunkter och städe bör känna sig företråda tillsynsmyndigheten. Han bör utöva en sträng kontroll över att kassans styrelse noga följer vederbörande författningar och att slöseri med allmänna medel icke förekommer. Vid sådant förhållande finna motionärerna det mycket egendomligt att en styrelse, vars verksamhet skall kontrolleras, skall äga upprätta förslag vid val av kontrollanter.

Den omständigheten, att socialstyrelsen vid utseende av ledamot i kassastyrelse äger frångå kassans förslag, anse motionärerna likväl icke hindra, att ämbetsverket på skäl, som utvecklas i motionerna, i verkligheten måste bli i viss mån bunden av sådant förslag. Tillsättandet av tillsynsmyndighetens representanter i de olika kassorna har, framhålles det vidare, hittills ett markant drag av ensidighet i avseende å personvalet.

Mot de sålunda framställda anmärkningarna må till en början invändas, att tillsynsmyndigheten vid tillsättandet av sina representanter i kassornas styrelser begagnat sin rätt att gå utom kassornas förslag i väsentligt större omfattning än vad motionärerna synas förutsätta. I själva verket har detta sedan år 1935, då den statsunderstödda arbetslöshetsförsäkringen igångsattes, förekommit i ett ganska stort antal fall.

I vilken utsträckning sådana avvikelser i den praktiska tillämpningen skett eller icke anser socialstyrelsen emellertid vid sitt ställningstagande till motionärernas förslag vara av underordnad betydelse. Utslagsgivande i förevarande sammanhang måste i stället vara de erfarenheter, som efterhand vunnits av den hittillsvarande ordningen. Frågan gäller alltså, om denna fungerat på ett tillfredsställande sätt eller om den visat sig vara förenad med olägenheter i ett eller annat avseende. För egen del vill socialstyrelsen redan nu understrika, att styrelsen funnit anordningen lämplig och ändamålsenlig. Styrelsen finner det också anmärkningsvärt, att motionärerna till stöd för sin närmast motsatta uppfattning icke påvisat något fall, där tillämpningen av det nuvarande systemet kunnat föranleda sakliga erinringar. Deras påstående om förekommande ensidighet i avseende å personvalet finner styrelsen ej anledning att bemöta, eftersom det ej ens antytts, på vilket sätt sådan ensidighet skulle ha kommit till uttryck.

Styrelsen kan ej värja sig för intrycket, att motionärerna icke gjort klart för sig det verklighetsunderlag, som skulle kunna finnas bakom deras farhågor. De synas delvis föranledda av en icke fullt riktig bedömning från motionärernas sida av de uppgifter, som ankomma på de av tillsynsmyndigheten utsedda representanterna, samt av de möjligheter, som stå dessa senare

¹⁾ Dessa yttranden här uteslutna.

till buds vid fullgörandet av sitt uppdrag. Det sistnämnda gäller särskilt arten och omfattningen av den tillsyn och kontroll över kassornas ekonomiska skötsel, som dessa ledamöter ha att utöva i egenskap av företrädare för det allmännas intressen. Uppenbart är, att ifrågavarande representanter som en mycket viktig sida av sin uppgift ha att vaka över, att kassastyrelserna i sin verksamhet noga följa gällande lagbestämmelser och ålägga sig vederbörlig återhållsamhet vid förvaltningen av statens bidrag till kasserörelsen. Lika klart är emellertid, att den speciella kontrollen från dessa ledamöters sida med nödvändighet måste ha sin begränsning bland annat i det hänseendet, att den av naturliga skäl icke kan få karaktären av en i egentlig mening fortlöpande tillsyn. I huvudsak fullgöres uppgiften genom deltagande i styrelsernas sammanträden och i därvid fattade beslut.

Det bör understrykas, att anordningen med en statlig representant i kassastyrelserna endast utgör ett led, och knappast det viktigaste, i tillsynsmyndighetens övervakning i olika hänseenden av de erkända arbetslöshetskassorna. Beträffande den speciellt ekonomiska kontrollen fylla givetvis de statliga revisorerna en än betydelsefullare uppgift. En ytterligare effektivisering av denna revision kan, såsom även motionärerna framhålla, förväntas vid ett förverkligande av det i proposition till riksdagen framlagda förslaget om en centralisering hos socialstyrelsen av den nuvarande revisionen.

Den viktigaste kontrolluppgiften åvilar dock tillsynsmyndigheten själv, närmast genom dess arbetsmarknadsbyrå. Denna kontroll är i första hand inriktad på den verksamhet, som utövas av kassornas centrala organ men utsträcker också i mån av möjligheter till de lokala avdelningarna. Den fullgöres i olika former. Erinras må om kassornas skyldighet att till tillsynsmyndigheten ingiva fortlöpande ekonomiska och andra rapporter samt protokollen vid alla styrelsesammanträden. Av särskild betydelse äro besluten i alla förekommande fall av arbetsvägran från kassemedlemmars sida. Härutöver tillkommer den mera personliga tillsyn över kassorna, som utövas av styrelsens tjänstemän å arbetsmarknadsbyrån. Den sker bland annat genom deltagande i kassornas årssammanträden samt, där så befinnes lämpligt, i viktigare styrelsesammanträden inom kassorna. Framhållas må, att de senaste årens kraftiga utveckling på detta område nödvändiggjort en förstärkning av arbetsmarknadsbyråns personal, icke minst för att möjliggöra en fortsatt effektivisering av den fortlöpande personliga tillsynen över kassorna. Detta önskemål torde på ett tillfredsställande sätt kunna tillgodoses genom inrättandet av en särskild inspektörstjänst å byrån, varom förslag likaledes förelagts årets riksdag. Denne inspektör kommer enligt sakens natur att stå i livligaste kontakt både med kassornas huvudkontor och lokalavdelningarna.

Med det sagda har socialstyrelsen velat framhålla, att den nödvändiga kontrollen från tillsynsmyndighetens sida över arbetslöshetskassorna knappast kan förväntas röna något märkbart inflytande av att denna myndighet i enlighet med motionärernas förslag skulle erhålla en friare ställning vid valet av representant i kassornas styrelser. Denna styrelsens uppfattning grundar sig i ingen mån på någon underskattning av dessa representanters insatser. Dessa finner socialstyrelsen värdefulla. Just med hänsyn härtill anser styrelsen det vara av vikt, att för uppdraget alltid utses personer, som genom särskilda insikter rörande arbetslöshetsförsäkringen och praktiska erfarenheter inom de olika kassornas verksamhetsområden äro speciellt skickade för uppgiften. Denna synpunkt syuas motionärerna i hög grad underskatta. Den kassorna förbehållna förslagsrätten har emellertid tillkommit delvis för att tillgodose detta önskemål. Styrelsen kan för sin del icke finna något bärande skäl för att denna befogenhet för kassorna avskaffas.

I detta sammanhang må erinras därom, att på ett liknande område, näm-

ligen den frivilliga sjukförsäkringen, finnes motsvarande anordning som inom arbetslöshetsförsäkringen. Enligt vad socialstyrelsen har sig bekant, ha erfarenheterna även där varit goda av detta system, som för övrigt har mångårig hävd inom sjukkasseväsendet. Veterligen har det heller icke vid något tillfälle satts ifråga att beröva styrelserna för de erkända sjukkassorna deras förslagsrätt vid utseende av tillsynsmyndighetens representanter i dessa organ.

Under hänvisning till det anförda avstyrker socialstyrelsen bifall till det i motionen framlagda förslaget.

Stockholm den 13 mars 1943.

KARL J. HÖJER.

Tor Jerneman.

Bilaga B.

Till Riksdagens andra lagutskott.

Sedan genom remiss den 8 februari 1943 tillfälle beretts Svenska Arbetsgivareföreningen att avgiva yttrande över två inom riksdagen väckta lika lydande motioner, nr 132 i första kammaren av herr Velander och nr 205 i andra kammaren av herr Hagård, angående viss ändring i förordningen om erkända arbetslöshetskassor, får föreningen i anledning härav anföra följande.

Motionärerna avse att åstadkomma sådan ändring ifråga om tillsättandet av erkänd arbetslöshetskassas styrelse, att tillsynsmyndigheten skall utse en ledamot jämte suppleant för denne utan att — såsom för närvarande gäller — tidigare ha inhämtat förslag från kassan. Föreningen har, såsom ock i motionerna antydes, redan i ett yttrande den 14 februari 1933 till statsrådet och chefen för socialdepartementet över en inom departementet utarbetad promemoria angående frivillig arbetslöshetsförsäkring m. m. uttalat, att det sätt, på vilket den ifrågavarande ledamoten tillsättes, icke erbjuder garanti för nöjaktig objektivitet vid det bedömande av arbetsmarknadens lönefrågor, som företagas inom kassans styrelse. Denna synpunkt äger enligt föreningens mening alltjämt aktualitet. Då arbetslöshetskassorna i huvudsak upprättas och drivas av fackförbund, komma kassornas funktionärer och de av kassorna utsedda styrelseledamöterna regelmässigt att stå fackföreningsrörelsen nära. Det synes då nödvändigt med hänsyn till det stora ekonomiska intresse, som det allmänna har i kassornas skötsel, att det allmännas representant i kassornas styrelser utses på sådant sätt, att han kan antagas utöva motvikt till de övriga ledamöternas eller funktionärernas förutbestämda inställning till arbetsmarknadens lönefrågor.

Under återopande av vad ovan anförts får föreningen tillstyrka motionerna.
Stockholm den 18 mars 1943.

SVENSKA ARBETSGIVAREFÖRENINGEN.

IVAR O. LARSON.

Bilaga C.

Till Andra lagutskottet.

Genom remiss den 8 februari 1943 har Landsorganisationen i Sverige beretts tillfälle att avgiva yttrande över inom riksdagen väckta likalydande motioner av herr Velander (F. K. nr 132) och herr Hagård (A. K. nr 205) angående viss ändring i förordningen om erkända arbetslöshetskassor.

I motionerna hemställs att riksdagen måtte för sin del besluta sådan ändring i 28 § förordningen om erkända arbetslöshetskassor att tillsynsmyndighetens representant i arbetslöshetskassas styrelse skall utses utan förslag av kassan.

Då de synpunkter, motionärerna utveckla, framfördes redan i samband med arbetslöshetsförsäkringens införande och sålunda varit föremål för lagstiftarens övervägande, borde ett förslag om lagändring ha motiverats med att erfarenheterna av den nu gällande ordningen utvisat behovet av en omläggning. Motionärerna åberopa emellertid icke några dylika erfarenheter utan inskränka sig i denna del till ett allmänt uttalande att tillsättandet av tillsynsmyndighetens representant i de olika kassorna hittills haft ett markant drag av ensidighet i avseende å personvalet. Vad härmed åsyftas anges emellertid icke närmare.

För sin del har Landsorganisationen ingen erfarenhet av att den nuvarande ordningen i något fall visat sig ur det allmännas synpunkt olämplig. Men väl har det å andra sidan visat sig vara av värde att till representanter utsetts personer, som besitta kännedom om kassornas verksamhetsområde, såsom särskilt varit fallet vid behandling av ärenden rörande arbetsvägran.

Tillsynsmyndighetens obundenhet av kassornas förslag söka motionärerna förringa med en antydning att myndigheten kan förutsättas vara obenägen att utan synnerligen starka skäl frångå förslaget. Ett dylikt argument kan i och för sig icke tillmätas något värde. Tillsynsmyndigheten har för övrigt bebyggade möjligheter att, oavsett styrelserepresentanten, utöva fortlöpande kontroll över kassastyrelsens förvaltning i och med den författningsenliga skyldigheten för styrelsen att så snart ske kan tillställa myndigheten avskrift av styrelsens protokoll, vartill kommer att den av tillsynsmyndigheten utsedde revisorn utses utan förslag av kassan.

Landsorganisationen får för sin del avstyrka motionen.

Stockholm den 8 mars 1943.

LANDSORGANISATIONEN I SVERIGE.

GUNNAR ANDERSSON.

/ *Arnold Sölvén.*
